

Munkene og herremændenes grave i Vestervig kirke

Den gamle kirkebetjent fremdrager minder om 39 års tjeneste ved kirken.

En gammel mand går i eftermiddagens blide halvmørke og pusler mellem gravene på Vestervig kirkegård. Han river de nedfaldne blade i småbunker og samler dem sindigt i sin trillebør, netter ved efterårets allersidste blomster og piller varsomt ukrudt og græs op fra bedene.

Egentlig skulle han ikke være der, for Mads Møller fratrådte den 1. november som ringer og graver ved kirken efter 39 års tjeneste, men det blev lidt sværere at tage afsked, end jeg havde troet, siger han. Jeg mente ellers, at jeg havde gjort mig fortrolig med tanken, men den dag hvor jeg skulle aflevere kirkenøglen til min efterfølger, var det, som om minderne pludselig dukkede op igen. Når man har gået her ved kirken i 39 år, føler man det, som om man ingen verdens ting er til, når det hele er forbi. Derfor er jeg glad for, at jeg endnu har nogle gravsteder at passe.

Vestervig Kirke med kirkegården.

Der er mange som kender Mads Møller. Han har i årenes løb vist tusinder af besøgende rundt i kirken, han er fotograferet utallige gange af turister, og han er kommet med sin blankslidte kirkenøgle med samme sindige ro, hvad enten det var en flok skolebørn eller kongefamilien, der var på besøg. Han har været med ved kirkens omfattende istandsættelse og ved kirkegårdsudvidelsen henover tomterne af den gamle klosterbygning og han har anlagt mere end tusind grave på den plet jord hvor klosterbrødrene færdedes for nogle hundrede år siden.

Han gik derude på sin gamle arbejdsplads da vi kom for at få en samtale med ham om den lange tjenergerning ved kirken. Han syntes vi skulle blive ude på kirkegården, for det blev mest om den, han kunne fortælle.

Hundrede af stenlæs fra klosteret kom i havet

Se, herude har jeg været med til at begrave mere end tusind af sognets folk, siger han. Da jeg blev graver i 1915, nåede kirkegården ikke uden for fratergårdens¹ plads ved kirkens sydside, men så købte menighedsrådet jo et stykke jord, hvor klosterets hovedbygning havde ligget, som blev taget i brug som den nye kirkegård. Vi fandt flere hundrede læs kampesten, fra Vestervig klostrets grundmure, da jordstykket blev gennemgravet og planeret. Der var sten så store at en eneste kunne fylde et helt vognlæs. Mange hundrede læs blev dengang kørt ud i havet, men der er endnu en utrolig masse tilbage.

- Man finder den dag i dag spor fra klostertiden? - Ja, det gør man da rigtignok. Foruden skovl og spade har jeg altid haft et talje værk til mit arbejde. Jeg har hejset mange vældige granitsten op af undergrunden. På det sted hvor fratergården lå i klostertiden, er der ingen fundamenter af bygningen tilbage, højst nogle rester af stenpikningen, men ude ved siderne, hvor selve klosteret havde sin beliggenhed, og længere tilbage, hvor den senere hovedbygning til herregården lå, er jorden, den dag i dag, spækket med fundamenter og brosten.

Se, her skal De se, siger Mads Møller og peger på en græsklædt firkant mellem gravene. På dette sted findes resterne af munkestenskælderer fra klosteret. Lige under grønsværen ligger der mere end to alen tykke murstensmure og længere nede er der den nydeligste stenpikning som udgjorde kældergulvet. Jeg prøvede engang på at brække hul i fundamentet for at få plads til et gravsted, men hverken mejsel eller brækjern ville bide i stenene, så derfor får stedet lov til at henligge urørt. Mange steder på den nye kirkegård ligger der endnu urørt brolægning fra Klostergården, så det er en farlig masse sten, der skal ryddes af vejen, når der skal anlægges en ny grav.

To herregårdsfamilier kom i en fællesgrav

- Har du fundet nogle af de gamle munkegrave? - Ikke herude, for kannikerne blev jo begravet inde i kirken, men da vi restaurerede for godt 30 år siden, viste det sig, at hele kirken var en stor begravelsesplads. Under gulvene blev der fundet adskillige munkegrave. Klosterbrødrene kom ikke i kister, men blev jordet i et ganske lille muret gravkammer, der var formet, så der netop var plads til et menneske. Jeg ved ikke af, om der blev fundet noget særligt i gravene, for munkenes

¹ Et gårdanlæg indenfor klosteret

ben var jo for længst hensmudret, men ude i tårnet, under gulvet i våbenhuset, stod der 21 kister fra de to herremandsfamilier på klosteret, von Irgens og Moldrup. De lå nok så livagtige i deres kister, de var jo balsamerede. Alle kisterne blev taget op, og samtlige rester blev jordet i en fællesgrav ved kirkegårdslågen. Der står der nu en mindesten for de to slægter.

I selve kirken blev der ikke gjort så mange fund fra fortiden. Vestervig kirke har et par gange været ramt af store ildebrande, så jeg tænker, at alt det gamle inventar fra den katolske tid er brændt for lang tid siden.

Kirkegængerne blev forsynet med sivsko

- Kirken var jo noget primitiv inden den store istandsættelse? - Jeg husker bedst, at der ikke var varmeanlæg af nogen slags, så der var tit, om vinteren, forfærdelig koldt. Folk sad med sivsko på og bar tykke kapper under gudstjenesten, men knagfrøs alligevel. Både døre og vinduer var tit bundet af frosten, men vi måtte jo holde ud, så længe gudstjenesten varede, og så se at komme hjem til kakkelovnen derhjemme. Nå, der var for resten ikke nogen stor kirkegang i Vestervig sogn dengang. Nu er det sandelig anderledes. På en ganske almindelig søndag kan der være 3-400 kirkegængere.

Undertiden 1000 besøgende på én dag

- Hvor mange besøgende har De vist kirken i de 39 år? - Ja, bare jeg vidste det. Nu bagefter ærgrer jeg mig tit over, at jeg ikke har ført bog over gæsternes antal, men de er i hvert fald blevet til mange, mange tusinde. Det er sket, at der på en sommerdag, har været op til 1000 besøgende. Her kommer jo store udflugtselskaber, mange skoler, osv., og alle skal de se Vestervig kirke.

- De har vel også været foreviser for kongefamilien?

- Nej, når kongefamilien kom på besøg, er det altid sognepræsten, som viser rundt, men jeg har da været med. Da Kong Christian X var her første gang: ”Jeg havde hørt at Vestervig kirke er stor, men jeg havde alligevel aldrig tænkt mig, at den er så stor”. Der er kommet folk fra mange forskellige lande for at se kirken, helt fra Sydamerika. I sommertiden kunne det meste af dagen gå med vise rundt.

- Er De overtroisk, Mads Møller? - Nej, jeg tror ikke på noget som helst overnaturligt. Jeg har aldrig skænket det en tanke, når jeg færdes her ved nattetid,

som jeg har gjort så mange gange for at passe fyringen. Folk har tit sagt til mig: ”Det er sært, du ikke er ræd, Mads Møller”, men jeg har altid gået her med samme tryghed som hjemme i min egen stue.

Jeg har været glad for min gerning her, meget glad. Det føles så tungt at sige farvel til det hele. Det var strengest for mig den morgen, hvor jeg skulle aflevere kirkenøglen, for så længe den var i min varetægt, følte man jo, at man havde ansvaret.

B. S.²

---

² Børge Steffensen, lokal redaktør ved avisens kontor i Hurup.